

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

348

Vragen van het lid **Remco Bosma** (VVD) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over *het uitblijven van support voor nieuwe veredelingstechnieken* (ingezonden 6 oktober 2016).

Mededeling van Staatssecretaris **Van Dam** (Economische Zaken) (ontvangen 1 november 2016).

Vraag 1

Deelt u de opvatting dat nieuwe veredelingstechnieken, zoals Oligo Directed Mutagenesis (ODM), Zinc Finger Nuclease Technology, Cisgenesis and Intragenesis, Grafting non-GM scion on GM rootstock, Agro-infiltration, RNA-dependent DNA methylation, Reverse Breeding en Synthetic Genomics, een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke doelen zoals voedselzekerheid en verduurzaming van de landbouw?¹

Vraag 2

Bent u ook trots op het feit dat bijvoorbeeld nieuwe veredelingstechnieken als ODM (ontwikkeld door het bedrijf KeyGene) en cisgenese (ontwikkeld door Wageningen University & Research centre) ontwikkeld is in Nederland? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, waarom niet?

Vraag 3

Deelt u de mening dat uitsluitel over de vraag of nieuwe veredelingstechnieken wel of niet onder de Europese genetische modificatie-regelgeving vallen lang op zich laat wachten? Ze nee, waarom niet? Wanneer verwacht u dat er eindelijk uitsluitel is te geven over deze technieken? Welke activiteiten heeft u ondernomen om versnelling te brengen in deze lang lopende procedure?

Vraag 4

Bent u bekend met het «innovatie principe», waarbij naast de afweging van risico's volgens het voorzorgsprincipe ook de mogelijke voordelen worden bekeken?

¹ «Exportkampioen daagt Van Dam uit», Plantum, 27 september 2016 (<https://plantum.nl/321519665/Nieuws-detail?newsitemid=1077313536>).

Vraag 5

Kunt u zich voorstellen dat het zeer wrang is voor de veredelingssector dat de Nederlandse overheid zich niet hard maakt voor de vrije toepassing van onder meer Nederlandse veredelingsstechnieken? Kunt u zich voorstellen dat het voor de sector nog wranger voelt dat (een aantal van) deze technieken voorsnog wel binnen de Europese Unie worden toegepast in de landen Zweden en Duitsland? Wat bent u van plan om hier aan te doen?

Vraag 6

Kunt u aangeven welk risico wordt beperkt indien uitgangsmateriaal gecreëerd met nieuwe veredelingsstechnieken via andere (Europese) landen gewoon op de Nederlandse markt komt, doordat het niet valt te onderscheiden van op traditionele wijze verkregen uitgangsmateriaal?

Vraag 7

Waarom wijkt u met uw besluit^{2 3} af van het staande beleid ten aanzien van nieuwe veredelingsstechnieken en het innovatie principe?

Vraag 8

Kunt u inzichtelijk maken wat het economische verlies is voor Nederlandse veredelaars door het uitblijven van een beslissing over de nieuwe veredelingsstechnieken, terwijl de Duitse en Zweedse veredelaars al lang gebruik van kunnen maken van deze innovatieve en kosteneffectievere methoden?

Vraag 9

Deelt u de opvatting dat het voortduren van deze situatie de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven aantast, gezien het concurrentievoordeel dat veredelingsbedrijven in Zweden en Duitsland hebben? Zo nee, waarom niet?

Vraag 10

Kunt u begrijpen dat biotech-bedrijven overwegen om zich buiten de Europese Unie gaan vestigen als gevolg van het uitblijven van support? Zo ja, tot welke actie leidt dat bij u? Zo nee, waarom heeft u zo weinig waardering voor dit type hoogopgeleide arbeid?

Vraag 11

Kunt u uiteenzetten hoe het kan dat de overheid in het kader van het bedrijfslevenbeleid de sectoren AgriFood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen aanwijst als topsectoren, terwijl deze sectoren juist door het beleid hun concurrentiepositie verliezen?

Mededeling

Op 6 oktober jl. heeft het lid Bosma (VVD) Kamervragen gesteld over het uitblijven van support voor nieuwe veredelingsstechnieken (kenmerk 2016Z18287). Vanwege de inhoudelijke samenhang met de beleidsreactie op de Trendanalyse Biotechnologie 2016⁴ die nog niet gereed is, kunnen deze vragen niet binnen de gebruikelijke termijn van drie weken worden beantwoord. Ik streef ernaar de vragen uiterlijk 17 november a.s. te beantwoorden.

---

² Antwoord op eerdere vragen over nieuwe technieken om genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) te ontwikkelen (Aanhangsel Handelingen, 2015/2016, nr. 1640), in het bijzonder de passage: «Het standpunt van Nederland is dat, in afwachting van besluitvorming door de Europese Commissie, de genoemde technieken als genetische modificatietechnieken worden beschouwd en de organismen die het product zijn van de toepassing van deze technieken als ggo worden beschouwd en dus onder de Europese regelgeving ter zake vallen».

³ De passage «Dit komt tot uitdrukking in het «ja, mits» beleid dat het kabinet hanteert voor genetische modificatie bij planten» in de beleidsnota Biotechnologie (Kamerstuk 27 428, nr. 270).

⁴ Deze is u in juni 2016 door de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu toegezonden met de toezegging een beleidsreactie te geven (Kamerstukken II, Vergaderjaar 2015–16, 27 428, nr. 330).